

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. In quo pura Dei contemplatio consistat, pleniùs declaratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

contemplationis illuminat. & importunitas tentatio-
nis obseruat; ut videat intendendo quod appetat,
& succubendo in cogitatione toleret quod erube-
sat. De calo quippe lux oritur, infernas autem tene-
bris posadetur. In uiam ergo calum infernusque redi-
guntur, cum mens que jam lucem patria superna confi-
derat, etiam de carni bello tenebras occultarentatio-
ni portat. Hacenus Gregorius. Quid igitur tunc
præstat parti superiori divina intuitu phantasmata
operatio, quia neque excitat illam, nec similitudines,
quas representat, conducunt aliquid vel ju-
vant, imò omnino impudente partis superioris o-
perationem?

Deinde D. Thomas in 3. dist. 34. quest. 1. art. 4.
aperit docet, etiam in statu vita praefatis esse res-
movenda omnia phantasmata ad perfectam DEI
contemplationem asequendam. In statu, inquit,
via spiritualia. & præcipue DEV M., magia videmus
cognoscendo quid non est, quam apprehendendo quid
est. Et ideo quantum ad statum via ponitur corda muta-
tia non solum a passionem illecebri, quemamundi-
tiam donum intellectus non facit, sed præsupponitur
per vitam activam perfectam. sed etiam ab erroribus
& phantasmatis & spiritualibus formis, a quibus o-
mnibus docet abscedere Dionysius lib. de myst. Theolog.
cap. 1. tendentes in divinam contemplationem. Hac
D. Thomas.

Quibus manifestè docet ex mente Dionysii, ad
contemplationis puritatem sine phantasmatum
baculo esse confundendum. Deinde afferit, esse
proprium effectum doni intellectus, nudare &
purge animam non tam à vitiis & illecebris, quam
ab erroribus, phantasmatibus, & spiritualibus for-
mis. Et in eadem quest. art. 2. sic scribit: In his autem
qua super rationem sunt, perfecta Fides, que est inspe-
ctio divinorum in speculo & in enigma. Quid autem
spiritualia quasi nuda veritas capiantur, supra hu-
manum est modum, & hoc facit donum intellectus.
Hecile.

Senit ergo D. Thomas, etiam in via lumine
doni intellectus postea nudam veritatem, hoc est,
sine phantasmatum velamine, intelligi & contem-
plari. Idem etiam clare docet dist. 35. quest. 2. art. 2
ubi ita scribit: Unde fides qua spiritualia in speculo
& in enigma quasi involuta teneret, humano
modo uentem perficit: sed si supernaturali lumine
mens instanti eleverit, ut ad ipsa spiritualia affi-
cienda introducatur, hoc supra humanum medium est,
& hoc facit intellectus noster.

Et infra quest. 2. sic inquit: In statu ergo via in-
tellectus ingreditur ad spiritualia, maxime ad divina,
primo modo (id est, ex via remotionis) & post
paucis. Et ad hoc peruenit Moyses, quidicitur intrasse
ad caliginem in qua Deus erat: Exod. 19. Et propter
hoc etiam quantum ad statum viae, munditia ponatur
in sexi a beatitudine, que pertinet ad depuratum
intellectus ab omnibus corporalibus. Hac ex D. Tho-
mas mea colligimus, ut Lectori innocentia, An-
gelicum hunc Doctorem saltem plurimi in locis
contemplationem puram & phantasmatis o-
mnino expertem senio approbassim.

CAPUT III.

In quo pura DEI contemplatio confitatur,
plenius declaratur.

Para cō-
temp-
la-
tio que
d'icatur?

PURAM contemplationem appello eam, in qua
mens, cum fuerit à vitiis expurgata, à p. filio-
nibus defacata, in charitate sincera itabilita,
instar splendidi speculi fulgida & adornata, à Spi-
Thom, à Iesu Oper, Tom. II.

ritu sancto per intellectus donum divinitus illu-
strata, ad nudam aut quasi nudam intelligibilem
veritatem contemplandam sublima:ur. Et hac
est ultima operatio domi intellectus, in qua, ut
scribit sanctus Thomas in 3. dist. 35. q. 2. art. 2. q. 2.
& 2. 2. quest. 8. art. 8. per viam remotionis ince-
Legendi
dens, DEUM in hac vita perfectiori modo cog- Philipp.
noscit, quam si per affirmationem, aut positionem à SS. tri-
intuatur. Hac igitur inspiratione intelligentia nit. part.
desuper illustrata super se elevatur ad D E U M. 2. Theol.
conspicendum, in omni perfectione, sanctitate & myst. tra-
gloria infinitum a quo immensum, & proinde o-
mnini prolus menti humanae & Angelicae ac beatæ disc. 2.
incomprehensibilem, infinitè trancendentem & art. 2. &
superantem omnem mentis creatæ capacitem; Balchaf.
& ita unitur & intenta est DEO tamquam prot- à S. Ca-
sus ignoro, quantum ad id quod est & hac ratione thar. lib.
cognolcit, quod universa quia DEO adscribuntur supradict. 8.
a nobis, convenienti ei per modum infinitè emi-
nitioriem & perfectiorem, quam nos capere & reflex. q.
intelligere in hac vita valemus.

Ex hoc D. Dionysius multis in locis vocat in-
gredi divinam caliginem, id est, super dulcissimam
in se, sed nobis ignoram & incomprehensibilem
DEI claritatem, plenitudinem, regionem, neq. lucis
& veritatis ac sapientia eius profusa opulentiam, &
fieri in ignorantia DEI, & per invisibilitatem &
incomprehensibilitatem ipsum videre atque co-
gnoscere, hoc est, inelligere ipsum omnino invi-
sibilis & incomprehensibilem esse. Velut si quis
(ut exemplo Dionysii Catholici de laude vite
solitariae cap. 36. interdum nisi) flans in furore to-
tius Oceanus, hoc est ei Oceanum ipsum videre, nescire
se non posse illud rotum visu attingere, metiri, suare.
Et velut si qui in ipsum solu lucem, in ipso sole for-
maliter existentem, sumum desigat obturum, hoc est, ei
lucem illam confusere, cernere se non posse eam in sua
virtute & puritate, oculi irreverberatu confusio. art.
sic igitur contemplatur Dominum DEV M. nostrum,
si interiorum mentis oculum sigamus in ipsum cum o-
mnin humilitate, reverentia & amore, abique audaci
& curioso scrutinio, & intueretur quid ipse est esse
purum simplicissimum, incircumspectum, bonitas in-
finita, veritas increata, unitas summa, superbeatissi-
ma vita, sapientia prorsus immensa, virtus omnipot-
ens, superlitterna a quoque voluntas pulchritudo se-
parata & intermixta, dulcedo illimitata, sive de-
ceteri perfectionibus ejus. In horum contemplatione
inflammatur cor nostrum, & divini amoris ardore to-
taliter succendatur, siveque DEO profundi amatur,
ac abdicitur tamquam ignota pariter & obscurus serven-
tissime infigatur. Hac Catholicanus.

Pot. o pura contemplatio tum contingit pri-
mo, cum mens dono intellectus illustrata, in in-
tellicibiliis formis & speciebus à phantasmati-
bus deportatis simplici & pura intelligentia DE-
UM intuatur. Quid vero sit pura & simplex in-
telligentia, optimè docet lib. 1. de cont. cap. 1. in-
quiens: Simplex intelligentia runc dicitur, quando
ab alijs rationis discursu contemplatur; pura &
quando sine imaginatione intervenerit, sive omnino
excludatur imaginationis operatio, sive ita sit exigua
& imperceptibilia, ut serè dicposit non esse imagi-
num intervenerit. Unde divus Bonaventura 3. tri-
ner. dist. 4. art. 4. dixi: Contemplator es, si in te est u-
niformis fixio intelligentia pura, & ab omnibus omni-
no denudata, & conformis affectio volitiva potentia
per omnia, in nullo impedita, in uno fontali principio
celestium gaudiorum, quod est DEV Striūs & unus.
Hac ille.

Quibus subscrifit Bernardus super Cant. serm.
53. Translatis, inquit, carni obiectamenta, per-
fec-

fecisti & superasti te; sed nondum elongasti, nisi & irruentia undique phantasmata corpore armis summittitum transvolare mentis puritate praealeas. Quare contemplatio à Mysticis simplex veritatis intuitus appellatur; quia in simplici & pura intelligentia eam consistere docent, quam ipsi simplicem mentis oculum appellant, quia nullis est commixta corporum imaginibus; aliquando vero silentium spirituale, quia in ea phantasmata silent; immo & aliquando omnis notitia, quae de DEO est in particulari, absorbetur, tantumque remanet qua-
dam notitia DEI generalis & confusa.

Interdum autem fit haec contemplatio sublimior, prius a que divinior, per species à DEO immisias, & radios intellectuales ab intellectus dono promanantes; & tunc perfectior est contemplatio, quia non loquimur per intellectualem illuminationem, sed eam per spiritualis speciei infusionem, ut super iovi Capite plenus adoravimus. Immitis autem DEUS non raro eum in hoc primo gradu mētibus defacatis similes imagines & intelligibiles species, in quibus divina arca & sublimius speculari licet. Hujusmodi imagines sunt, quomodo DEUS sit summa maiestas, veritas, bonitas, sapientia, misericordia; quomodo sit trinus & unus. De his vero intellectibus imaginibus graphicè disserit Henricus Harphius lib. 2. *Myst. Theolog. part. 4. cap. 64. & 65.*

Prioris huius gradus contemplatio contingere etiam solet, cum ad DEUM in caligine contemplandum a dono intellectus elevatur. Est enim (ut scribit S. Thomas plurimis in locis, superiori cap. à nobis allatis) propriū doni intellectus, DEUM per viam remotionis seu negationis contemplari; & hoc est ingredi divinam caliginem, de qualcu[m]entis infra tractabimus. Est autem hic primus mysticae Theologiae gradus, in quo sensibilia omnia, immo & aliquando intelligibilia, quae positiua sunt, removentur, ut ad puram & tranquillam DEI in caligine contemplationem assurgamus. Unde hic primus contemplationis gradus duplice gaudet specie: alterā, qua veritatem in intellectibus formis aliquando etiam à DEO immisias, simplici & pura intelligentia cōtūetur; alterā vero, qua DEUM in renebris sive caligine contemplatur: quae ideo pura contemplatio dicitur, vel quia est omnino deportata à phantasmabus, vel falso quia phantasma in ipsa taliter silent, ut vis percipi possint.

Hanc contemplandi speciem non obscurè significavit Job cap. 4. *Stetit quidam, inquit, ejus non agnoscebam vultum, imago coram oculis meis, quasi dicat, Semper eam DEUM mihi presentem, sed eis vultum non agnoscebam, id est, spectacum ejus perfectiones & quidditatem non intuebar, sed tantum cognitione confusa & generali illum agnoscebam.*

Hac quoque DEI contemplatio, in fibro aurea tenuis, in quo Dominus visus est ELIAE Prophetae, 3. Reg. 19. designatur. Unde Gregorius 5. Moral. cap. 26. inquit: *Sed spiritu communionis & igni non inesse Dominus dicitur, esse verū in fibro aurea tenuis non negatur; quia nimis tunc mens, cum in contemplatione sublimata suspenditur, quidquid perfectè perspicere valet, DEUS non est. Cūm verū subtile aliquid conspicit, hoc est, quod de incomprehensibili substantia aeternitatis audit. Quasi enim fibrum aurea tenuis percipimus, cum saporem incircumscribere veritatis contemplatione subita subtiliter degustamus. Tunc ergo verum est, quod de DEO cognoscimus, cum plene nos aliquid de illo cognoscere non posse sentimus.*

Hujus etiam contemplationis meminit idem Ianuarius Gregorius in I. Reg. cap. 20. dicitur: *Quidquid enim de omnipotenti DEO humana mens potest cogitare, DEVS non est; sed dum cogit and oculis & transcendit, dum quidquid potest intima lucis, quidquid interne suavitatis & dulcedatis, quidquid spiritus delectationis tibi fingere, minus illa esse creditur. Ad quamdam lucem tamē pervertit, quem non est DEVS, sed quam inhabitat DEI S. Et quia tunc Elegit anima mirabiliter insinuat, mirabiliter reflectit, inessibiliter delectatione fructus cogitare compellit quodam inessibilis lux, dulcedo & delectatio fit quae ipse fit, si tam immensa lux est illa quam inhabitat, & non est ipse. Haec tenet Gregorius.*

De hac etiam pura & quietia contemplatione pulchre sanctus Augustinus in Psalm. 94. quam S. Aug. etiam ait: *enim exoptans dicebat: Quescit in te, summa DEVS, cor meum; cor meum eni[us] est mare magnum. Domini tuneris fluctibus. Tu qui imperasti ventu & mari, & facta es tranquillitas magna, veni, & ingredere [sic] pro tua per fluctus cordis mei, ut tranquilla & serena fiant omnia mea, quatenus te unicum bonum meum amplectar, sine tumultuantum cogitationum caca edige. Consurgat, Domine, mens mea sub umbra altorum tuarum ab astibus cogitationum huius facultatis, ut in refrigerio temperamento absconsa, letabunda canter & dicat, In pace inidiupsum, dormiam & resquescam.*

In hoc denum contemplationis thalamo non solum sponsa dulciter quietit, sed etiam præ admiratione obstopescit, delectatur & silet. Letati sunt, inquit Psalmus Prophetæ, id est, via contemplativæ magna fervent perfusi letitiae, quia sicut in contemplatione streri possunt aquæ phantasmata, non incursiones. Letati sunt, quia fluctibus sensibus internis & exterioris, anima cum similitudine, ut loquitur Jeremi. cap. 3. *præstolatur salutare DEI: nam, ut inquit Bernardus, præstolari tu pulchri expectare est, gustare & videre quoniam suavis est Dominus. Letati sunt, quia tunc dum mens tacer, ve da divina mens percipit, iuxta illud Psalmi 44. audi filii Hebrei legunt, Tibi sicut laus in Sion, hoc est, in contemplationis quiete, quæ per Sion aperte interpretatur, silendo ponit quād loquendo, supram & altissimas DEO offervimus laudes.*

Ac demum magnopere dum sicut levatur, quia tunc perfectissime DEUM laudat, quando præ admiratione inspectæ magnitudinis, faciendo se ad divinas laudes de promendas impares faciunt. Te, inquit David Psalm. 64. *debet hymnus in Sion, ubi Hebrei legunt, Tibi sicut laus in Sion, hoc est, in contemplationis quiete, quæ per Sion aperte interpretatur, silendo ponit quād loquendo, supram & altissimas DEO offervimus laudes.*

Unde S. Basilius serm. de Nativit. Domini, *Nativitas, inquit, Christi, ac Deitatis ipsius propria, lenitudo colatur, & fide veneratur. Et ferme in hoc proposito o. S. Ambrosius 1. de fine ad Gratianum cap. 5. *Impossibile, inquit, est generationis scire secretum: mens deficit, vox silet. Bernardus Serm. 13. ad Sororem. & Hugo de claustro anima libro 4. cap. 36. illa verba Apocalypsi 8. Factum est silentium in celo, quia dimidia hora, de hac pura & tranquilla contemplatione recte declarant; quem etiam locum D. Gregorius 30. Moral. c. 12. in eodem exponit sensu, dicens: Caelum Ecclesia vocatur Eleborum, que ad aeterna sublevatur, dum per elevationem contemplationis ascendit, surgentes ab infinita cogitatione tumultus premunt, atque intrare deo quoddam silentium facit. Quodquidem silentium contemplationis, quia in hac vita non potest esse perfectum, factum dimidia hora dicitur. Nolenti quippe animo, dum cogitationum tumultuosi se strepitus ingerunt, etiam sublimibus intendentem, rursum ac respiciunt corda terrena, oculum violenter trahunt; unde scriptum est:**

Corpus
deprimi
tancon-
fedim
negque
Hac Gi

TER

Sect
Sect
don &
plam-
ne. Di
excell-
divina
gratia
pote
exalti
nyma
video
accid
verb
dens
in S.
ejus,
2.2.8
inqui
la. le
tare
V

In opo à
Princ
superiori
dilectio
unio
qui
gen
tut:
cel
na

Alia dif-
ferenzi-

Corpus quod corruptitur, aggravat animam, & deprimit: tertia inhabitaio tensum multa cogitatem. Bene ergo salutum hoc silentium non integra, sed dimidia hora describitur; quia hic contemplatio nequam perficitur, quamvis ardenter inchoetur. Hac Gregorius.

TERTIÆ HIERARCHIÆ

GRADVS SECUNDVS.

CAPUT IV.

Contemplatio DEI in caligine.

Secundus &
multi
excellen-
tior gra-
duis.

SECUNDUS gradus, ac præcedenti multò nobilior, est, in quo DEUM inueniunt ac contemplantur, quasi in tenebris & in obscurissima caligine. Dicitur autem, teste Dionysio Ep. s. ad Doroth, divina caligo, quia est inaccessibilis lumen, in quo habuare DEVIS dicitur, inaccessibilis quidem existens propter excedentem claritatem, & in accessibili propter excessum supersubstantialis luminis effusione. Ita Dionysius. Quare hæc contemplatio nihil aliud esse videtur, quam defixus mens in immensam & inaccessibilem DEI lucem in intelligere oculum reverberantem, & sua immensitate leipsum abcondensem. De hac caligine se penitus in mentio fit in S. Scriptura; David psalm 17. Caligo sub pedibus ejus. Et 96 Posuit tenebras latitudinem suam. Et psal. 22. Nubes & caligo in circuitu ejus. Quare Salomon inquit 3. Reg. 8. Dominus dixit, ut habitaret in nebula, seu in alijs legenti, Dominus pollicitus est, ut habaret in caligine.

Dicitur vero hic secundus gradus a præcedenti. Primo, per majorē approximationē ad divinā unionem. Nam in primo gradu mens, pacatis passionibus,phantasmatisbus quasi confopinis, tranquille ac pūe DEUM, hæc confusæ ac labi quadā generali incomprehensibilitatis ratione, concurrit. In secundo vero sentitur caligo illa fixa & inaccessibilis DEI lumen, quo non solum mens illuminatur perfectius quam in primo, sed etiam quasi solaribus radiis vicinior, fervet ardenter. In primo gradu, amoris vulnera anima faciuntur; in secundo ligatur, & præ amoris magnitudine ita laquet, ut nihil possit ei laus facere, præter unionem quam ardenter concupit cum dilecto; ad ipsum anhelat, in ipsum suspirat, explo inardescit, ac in ipso solo desiderat requiesceat. Et ut sapienter scribit Richardus de grad. viol. char. Quidquid agat, quidquid fiat, inutilē imò intollerabile videtur, nisi in rem desiderii sui sinecum concurrat atque conductatur. Cùm frui potest eo quod diligit, omnia parcer habere se credit. Sine illo barrent omnia, fōrident universa. Si enim eo frui non possit, corpore deficit, & corde tabescit: consilium non recipit, rationis non acquiscit, nullam omnino consolationem admittit. In hoc autem gradu mens rabiens, & amoris numerate languida, sicut non potest alia meditari, sic nec potest aliena operari. Et in fine: Sit & bibit, bibendo tamen sicut suam non existimat, sed quod amplius bibit, et amplius sit.

Alia dif-
ferentia:
In quo à
superiori
differat:
In qno à
secundus &
multi
excellen-
tior gra-
duis.

Praeterea in secundo gradu, amoris impetu anima sapè extra se raptur, incipiunt, vide incommunicabiles dilecti divitiae, multaque ei per DEI revelationem manifestantur. Sed nec eis contenta, iterum majori imperio & fervore unionem dilecti, omnia illa transcendens, ardenter concupit, quia in primo gradu minimè solent conungere. Ideoque iste secundus gradus est proxi-

ma ad beatissimam illam cum DEO conjunctio- nem dispositio, quam nos fruimur & felicissi- mam unionem cum Mythis appellamus.

Differunt denique quam plurimum hi duo con- templationis gradus: quia sicut stella differt à stel- la in claritate, ita in divinis istis tenebris sive cali- gine sunt etiam varij perfectionis gradus; & tene- bræ majores differunt à tenebris minoribus, sive ur lumen maior à minori: & sicut, teste Salomon Prover. b. 4. Istorum semper a quasi lux splendens pro- cedit & crescit usque ad perfectam diem, ita quoque contemplativorum tenebræ & caligo usque ad perfectam noctem & caliginem mirabiliter crescunt & intendantur. Et hoc forsitan voluit significare David, cùm dixit Psalm. 138. Sicut tenebre ejus, ita & lumen ejus, id est, Sicut in lumine sunt perfectionis gradus, ita & in tenebris divinis jure des- bent constituti.

Hanc tenebrarum seu caliginis differentiam opimo experimento comprobatur contemplativa illa divina B. Angela de Fugino, qua cap. 2. s. agens de septima consolatione & visione, sic loquitur: Et post istud videt DEVM in tenebra una: & ideo in re- nebra, quia est maius bonum quod posset cogitari, nec intelligi; & omne quod potest cogitari, vel intelligi, non attingit ad illud. Et tunc data a suis anima spes certissima, una spes secreta & firmissima, una securitas de DEO continua, ita quod abstulit omnem timorem, & in illo bono, quod videtur ita in tenebra, recollegime totam, & effecta sum ita a secura de DEO, quid nunquam possum dubitare de eo, quin DEVM habeam certissime; & in illo bono effectuissimo, quod videtur in tenebra, est modis spes mea tota recollecta & secura. Frequenter igitur video DEVM illo modo, & in illo bono, quod narrari exterius non potest, nesciam cogitari corde.

In illo inquam bono certissimo & inclusivo, quod intellego cum tantâ tenebra, habeo totam spem meam, & in videndo quidquid volo habere, totum habeo; quidquid volo scire, totum scio, & video ibi omne bonum. Nec anima in videndo potest cogitare de discessu illius boni, vel de discessu ab illo bono, nec quid debet a cetero discedere; sed delectatur ineffabiliter in illo omni bono, & nihil videt omnino anima quod narrari possit ore, nec etiam concipi corde; & nihil videt, & videt omnino omnia. Et quia illud bona est cum tenebra, ideo magis certissimum & magis su- perans omnia, quamq; magis videtur in tenebris, & est secretissimum. Et postea video cum tenebra, quod superat omnem bonam & omnia, & omne aliud est te- nebra, & omne quod cogitari potest, est minus illo bo- no.

Et infra: Sed isto modo quando videtur DEVS in tenebra, non appetit risum ore, nec servorem, nec devotionem in corde, nec serventem amorem; quia corpus non tremit, nec movetur, nec sic alteratur, sicut consuetus fieri in aliis; corpus enim nihil videret, sed anima videt, & corpus quietur, & dormit, & tran- scatur lingua, qui tunc nihil potest loqui. Et omnes amicitias, quas DEVS ostendit mihi multas & inenarrabiles, & omnia verba dulcia ab eo mihi data, & omnia dila data factaque in tantum sunt minus illo bono, quod video cum tenebra tantæ, quod non ponit spem meam in illiusmodi si possibile esset, quod essent omnia non vera, nullo ramen modo minuerent spem meam, nec minueretur spes mea securissima, que est certa illo omni bono, quod video cum tantâ tenebra. Ad istum autem predictum modum atrissimum, & omnino ineffabilem, videndi DEVM cum tantâ tenebra & suo permirabiliter gratia visionis, est mens meatribus tantum vicibus elevata; quamvis multi & innueneris vi-

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

Q 2

cibus